

Luisteren en eigen waarden uitschakelen

HOE SPEEL JE IN OP TEKENEN VAN RADICALISERING?

‘Als ik een Kalasjnikov had, schoot ik alle joden dood.’ Hoe reageer je als docent op dit soort uitlatingen en hoe help je extremistische neigingen bij leerlingen voorkomen? Zoals in alle grote steden zoeken ook scholen in Rotterdam naar methoden.

TEKST INEKE WESTBROEK FOTO ERIC FECKEN

Vooralsnog zou het meevallen met de radicalisering van Rotterdamse jongeren. Onderzoeksgegevens van het Meld- en Adviespunt Radicalisering (MAR) tonen dat zich in Rotterdam de laatste jaren geen concrete dreigings- of conflictsituaties voordeden. Problemen met dreigende radicalisering, zoals op scholen in andere steden, zouden in Rotterdam niet spelen. Maar scholen vertellen niet altijd alles. Surfen naar terreurwebsites, mysterieus vertrek van leerlingen. Sommigen noemen het, maar ‘off the record’.

Sinds de opkomst van IS leeft in Rotterdam het besef van de noodzaak voor een intensievere aanpak van radicaliseringspreventie. Ging het voorheen vooral om verbondenheid tussen bevolkingsgroepen, nu focussen beleidsmakers vooral op groepsgerichte activiteiten, die de weerbaarheid tegen gewelddadig jihadisme helpen vergroten.

Aan vo- en mbo-docenten biedt de gemeente trainingen voor gesprekstechnieken, ontwikkeld door de landelijke Stichting School en Veiligheid, om controversiële onderwerpen met leerlingen te bespreken en

Zoeken naar overeenkomsten in plaats van benadrukken van tegenstellingen.

'PROVOCERENDE OPMERKINGEN KUNNEN WAARDEVOLLE SIGNALLEN ZIJN VOOR ONDERLIGGENDE PROBLEMEN'

mogelijke radicaliseringssignalen te herkennen. Leerlingen kunnen met docenten de theatervoorstelling Jihad bezoeken. Het pakket, met lesbrief en nagesprek, tot nu toe gebruikt door vijf scholen, is onderdeel van een landelijke pilot, gefaciliteerd door OCW.

Ahmed Harika (beleidsadviseur bij directie Veiligheid) verwacht de komende tijd meer belangstelling: 'Docenten vertellen vaker te worden geconfronteerd met vragen en opmerkingen van leerlingen. Ze willen daarover met hen kunnen praten, en daarnaast signalen van radicalisering herkennen.'

ONELINERS

'Ham op een broodje is een zionistisch complot.' Humor en tragiek kenmerken Jihad - De Voorstelling, van de Belgisch-Marokkaanse Ismael Saïdi, over integratieproblemen en preventie van radicalisering. Volgens nieuwsmedia worden scholieren gegrepen door de avonturen van drie vrienden uit Almere, die afreizen naar Syrië. Datzelfde geldt voor de leerlingen van Melanchthon Kralingen, melden docenten die de voorstelling bezochten.

Zo'n voorstelling helpt om onderwerpen rond radicalisering in de les bespreekbaar te maken, vinden leden van het docententeam, die ook de training van Stichting School en Veiligheid volgden.

'Doordat het stuk nuances tussen goed en slecht toont, ervaren pubers dat de wereld niet louter in goed en kwaad valt op te delen', zegt Jos Meester, zorgcoördinator en hoofd onderbouw, 'Leerlingen herkennen zichzelf en de mensen uit hun omgeving. Dat helpt bij het bespreken van actuele thema's.'

Ook de docententraining, die leraren leert openstaan voor botte oneliners, zonder door eigen waarden en emoties van de wijs te worden gebracht, biedt volgens Jos en zijn collega Miriam Rozendaal geschikte handvatten om hierop in te gaan. Volgens adjunct-directeur Dennis Maharban sluit de training aan op de door de school al jaren gehan-

teerde werkwijze bij klassengesprekken over actuele vraagstukken, waarbij begripvol en serieus wordt ingegaan op vragen zoals 'Waarom moeten we stil zijn voor Parijs en niet voor Syrië?' 'Dat werkt blijkbaar preventief. De school signaleert geen tekenen van radicalisering.'

Zoeken naar overeenkomsten in plaats van tegenstellingen te benadrukken is onontbeerlijk, ondervindt Jos: 'Bijvoorbeeld door te kijken naar de manier waarop de bijbel en de koran agressie beoordelen.'

Als leerlingen terreurdaden goedpraten, is het soms lastig om rustig te blijven.

Miriam: 'Zinloos om daar vol gas tegenin te gaan. Het kunnen waardevolle signalen zijn. Je moet niet willen overtuigen, maar doorvragen: ik schrik hier onwijs van, maar vertel waarom je zo denkt. Dan hoor je wat eronder zit. Angst, ontheemd, buitengesloten voelen.'

Dit is ook de ervaring van Karim Amghar (docent omgangskunde, ROC Zadkine): 'Door te luisteren krijg je de kern van het probleem te pakken. Zoals bij die moslimjongen die zich rot voelde omdat hij voortdurend werd aangesproken op aanslagen.

Karim gebruikt de 'talking stick', een Indiaans middel voor een onpartijdig gesprek. De gespreksleider start het gesprek en geeft de stok aan iemand die iets wil zeggen. Vervolgens gaat de stok naar iemand die wil reageren. Gespreksdeelnemers luisteren, maar gaan niet in discussie. Karim: 'Het helpt om leerlingen minder vatbaar te maken voor radicalisering. Doordat zij niet tegen elkaar ingaan, wordt het debat nooit verhit. Leerlingen voelen zich beschermd, worden buigzamer, weerbaarder, begrijpen elkaar beter, durven zich uit te spreken. Dat maakt hen minder vatbaar voor invloeden van straat.'

Sinds de invoering van de methode hoort Karim minder foute opmerkingen. Als het toch gebeurt, corrigeren leerlingen elkaar. Een jongen riep dat Allah de tekenaars bij Charlie Hebdo strafte voor belediging van de profeet. Een klasgenoot zei daarop dat Allah hen zou hebben vergeven.'

Meer weten?

www.rotterdam.nl/radicalisering

www.schoolenveiligheid.nl

www.wijwijs.nl

Lees ook het artikel: Omgaan met radicaliseren - 4 tips op romnieuws.nl.